

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Наталія ВІННИКОВА

«26» вересня 2025 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА

для аспірантів

спеціальності 031 Релігієзнавство

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

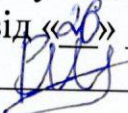
освітньо-наукової програми «Релігієзнавство»

Київ – 2025

Розробник: Ломачинська І.М., доктор філософських наук, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Факультету суспільно-гуманітарних наук

Протокол від «26» 09 2024 року № 3

Секретар Руслана МАРТИЧ

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № 1 від 31.08. 2024 р.

Завідувач кафедри Олександр ГОРБАНЬ

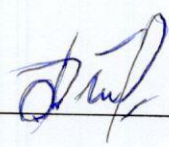
Програму практики погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Релігієзнавство»

«31» 08 2024 р.

Гарант освітньо-наукової програми Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

Робочу програму перевірено

«26» 09 2024 р.

Завідувач аспірантури, докторантури Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

ПРАКТИКА ДОСЛІДНИЦЬКА

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	Дослідницька	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / тижнів	6/4	
Рік навчання	3	3
Семестр	6	6
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин	180	180
Форма семестрового контролю	залік	

2. Бази практики

Організатором практики аспіранта є випускова кафедра аспіранта.
Базою для проходження практики є кафедра, на якій працює керівник або випускова кафедра.

3. Мета та завдання дослідницької практики

Мета: практичне використання системи технологій та алгоритмів наукової діяльності в рамках затверджені тематики наукового дослідження відповідно до сучасних вимог організації і змісту науково-дослідної роботи в галузі релігієзнавства

Завдання практики передбачають набуття наступних загальних та фахових компетентностей:

- Здатність до розуміння сучасної наукової методології; здатність до застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів (ЗК 2).
- Готовність до наукового пошуку; здатність володіти методологією і методами дослідження з релігієзнавства; сформованість особистісно значущих якостей дослідника; розв'язання дослідницьких завдань шляхом розуміння фундаментальних основ релігієзнавчої системи знань (ЗК 3).
- Використання зарубіжного досвіду в реалізації завдань власного дослідження; використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз; застосування іноземної мови у самоосвітній діяльності; здатність до науково-публікаційної активності на міжнародному рівні (ЗК 4).
- Здатність до реалізації професійної та науково-дослідної діяльності на основі знань про сучасні новації у релігієзнавчій системі знань (ЗК 5).

- Здатність до аналізу інформації з різних джерел, використання бібліотек (традиційних і електронних); професійне володіння основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, обробки інформації; ефективно використання мультимедійних технологій, програмного забезпечення для виконання науково-дослідних завдань у релігієзнавчій галузі (ФК 1).
- Здатність виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, дослідження, скласти робочий план теоретичного та експериментального дослідження у релігієзнавчій галузі, подавати в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності (ФК 2).
- Здатність до побудови алгоритму наукового дослідження у галузі релігієзнавства, використання релігієзнавчої методології; використання теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження (ФК 3).
- Здатність до застосування методів соціології та статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження (ФК 4).
- Здатність до різних видів історико-релігієзнавчого аналізу (історико-логічний, компаративний, ретроспективний, феноменологічний тощо); опрацьовувати джерельну базу дослідження; адаптувати і застосовувати релігієзнавчі ідеї у сучасну дослідницьку практику (ФК 6).
- Здатність до диференціації наукової діяльності відповідно до спеціальності; ґрунтовно знати історію релігії, в тому числі й сучасні релігійні вчення і напрямки; володіти сучасним концептуальним апаратом релігієзнавства; вміння практичного реформування релігієзнавчих досліджень в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду та з урахуванням актуальних проблем сучасного релігієзнавства (ФК 7)
- Здатність до вивчення та модернізації існуючих дослідницьких методів, систем та технологій дослідження релігійних процесів і явищ; розуміння особливостей соціокультурного середовища та специфіки релігійних процесів; здатність аналізувати конвенціональні норми соціальної і культурної регуляції – національні й станові традиції, домінуючу мораль, світогляд, цінності, володіння високим рівнем релігійної толерантності та культури. (ФК 8)
- Здатність аналізу відповідних інституційних норм соціальної організації – основних соціальних інститутів, економічних, політичних, конфесійних структур, закладів, установ та ієрархій; здатність розробляти й упроваджувати нові методи моделювання й оптимізації систем державного управління з урахуванням потенціалу функціонування релігійних інституцій (ФК 9)
- Здатність досліджувати та аналізувати державно-конфесійні відносини як систему суспільних відносин, здійснювати моніторинг і аналіз внутрішньої та міжнародної релігійної ситуації, розробляти інноваційні рекомендації стосовно підтримки в Україні міжконфесійної злагоди. (ФК 10)

4. Результати проходження дослідницької практики

В результаті проходження практики аспірант:

РН 2 Здатен до застосування методів наукового пізнання у аналізі релігійних процесів і явищ, проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проектів, здійснення наукового дослідження й інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень.

РН 3 Здатен до розуміння та використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.

РН 4 Здатен до використання зарубіжного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовка наукових публікацій до зарубіжних видань та участь у міжнародних наукових проектах.

РН 5 Здатен застосовувати знання іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, підготовки апікаційних форм іноземною мовою; застосувати іноземну мову в самоосвітній діяльності.

РН 6 Здатен реалізовувати професійну та науково-дослідну діяльність на основі знань про сучасні новачії в галузі релігієзнавства.

РН 7 Здатен знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію та використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних технологій. Здатен працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет.

РН 8 Здатен представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності.

РН 9 Здатен працювати з науковими текстами, виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти план дослідження.

5. Структура дослідницької практики

5.1 Етапи практики:

Етапи практики та види діяльності аспірантів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1 Консультативне засідання випускової кафедри з метою отримання аспірантом завдань, рекомендацій та обговорення форм звітності.	4
Етап 2. Ознайомлення з результатами наукової роботи провідних викладачів – релігієзнавців Університету, Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди, інших провідних навчальних закладів та науково-дослідних установ релігієзнавчого спрямування щодо обраного напрямку дослідження;	32
Етап 3. На основі вивчення теоретичних джерел за обраною науковою проблемою визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній релігієзнавчій думці;	40
Етап 4. На основі вивчення теоретичних джерел за обраною науковою проблемою визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній релігієзнавчій думці;	20
Етап 5 Аналіз світового та вітчизняного наукового досвіду формування методології наукових досліджень в релігієзнавчій галузі;	20
Етап 6 Формування алгоритму проведення дослідження;	20
Етап 7 Побудова моделі предметної галузі дослідження, об'єкта дослідження і середовища його функціонування, перевірка адекватності моделі і її корекція;	20
Етап 8 Практична реалізація результатів наукового дослідження у вигляді наукової публікації, підготовка наукової статті з урахуванням результатів дослідницької практики	20
Етап 9 Презентація результатів практики на випусковій кафедрі.	4
Разом	180

6. Зміст практики

6.1 Особливості організації та проведення практики

Дослідницька практика здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти орієнтована на виконання практичної складової наукового дослідження за обраною проблемою відповідно до сучасних вимог організації та змісту науково-дослідної роботи.

6.2 Завдання аспірантів під час проведення практики

1. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
2. Розробка плану та змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
3. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (семінарів, практичних занять, лекцій).
4. Індивідуальна робота зі студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями.
5. Ознайомлення з інформаційними, довідковими, реферативними виданнями з проблеми дослідження.
6. Написання оглядового реферату з теоретичної частини дисертаційного дослідження.
7. Участь у науково-дослідній роботі кафедри (допомога у підготовці до видання збірників наукових праць, у підготовці і проведенні наукових конференцій тощо).
8. Виступи з доповідями на засіданні кафедри (наукових конференціях молодих вчених, науково-практичних конференціях Університету).
9. Підготовка і написання статті або тез наукової доповіді спільно з науковим керівником дисертаційного дослідження;

6.3. Обов'язки аспірантів під час проходження практики

1. Під час установчих зборів (до початку практики) ознайомитись з Наказом про проведення практики.
2. Своєчасно прибути на установчі та звітні збори.
3. Одержати від керівника Програму практики, консультацію щодо форм звітності та оформлення необхідних документів.
4. Ознайомитись із правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку праці та пунктуально дотримуватися їх.
5. У повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені Програмою практики.
6. Своєчасно оформити звітну документацію.
7. Захистити звіт про проходження практики.

6.4. Обов'язки керівників практики

1. Ознайомити аспірантів із Програмою практики, її метою, завданнями,

- критеріями оцінювання результатів, вимогами до звіту з практики.
2. Здійснювати контроль за своєчасним прибуттям аспірантів для проходження практики, за виконанням ними Програми практики.
  3. Надавати аспірантам методичну допомогу під час виконання завдань практики.
  4. Здійснювати контроль умов праці і побуту аспірантів на базі практики, проведення з ними необхідного інструктажу з охорони праці та техніки безпеки.
  5. Брати участь в установчих та звітних зборах.
  6. Оцінити результати проходження аспірантами практики.

7. Контроль навчальних досягнень аспіранта

7.1 Підбиття підсумків практики.

1. Обговорення результатів практики з науковим керівником.
2. Презентація результатів практики на випусковій кафедрі.

Основними звітними показниками є презентація результатів дослідницької роботи, а також письмовий звіт з переліком видів діяльності та аналізом результатів виконаної роботи.

7.2. Система оцінювання досягнень аспірантів Денна та заочна форма

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю
Подання критеріального апарату роботи відповідно до змістової структури досліджуваного феномену	10
Організаційно методична підготовка дослідження	10
Відпрацювання наукових джерел, дисертацій за темою дослідження	20
Збір та систематизування інформації	10
Обробка первинної інформації	10
Підготовка звіту, формулювання висновків і рекомендацій за темою дослідження	10
Оприлюднення результатів практики: підготовка наукових публікацій за темою дослідження	20
Імплементація результатів практики в дисертаційне дослідження	10
Разом	100
Форма контролю	Залік

7.3. Форми проведення контролю

Семестровий контроль здійснюється у формі заліку шляхом виведення спільної оцінки за виконані завдання.

Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником), завідувачем кафедри та подається у термін, встановлений у наказі.

7.4. Критерії оцінювання

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні кафедри філософії, яке передуює даті закінчення дослідницької практики.

Критерії оцінки:

- Коректність наукового апарату дослідження.
- Відповідність та доцільність інструментарію щодо структури та критеріїв досліджуваного феномену.
- Ґрунтовність та об'єктивність кількісної та якісної інтерпретації результатів дослідження.
- Готовність наукових матеріалів до друку у форматі фахової наукової публікації.
- Обґрунтованість та переконливість репрезентації висновків дослідження в дисертації.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів, що надається керівником є рекомендаційною. Підсумкову оцінку практики надає випускова кафедра на основі виступу аспіранта та представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником практики.

7.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX F	1– 59 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань/умінь/навичок, що вимагає повторного проходження

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

ЗВІТ

про проходження _____ практики
вид практики

(ППП аспіранта)

(ППП керівника, науковий ступінь, вчене звання)

За період практики було здійснено:

№	Зміст тем/видів діяльності за етапами практики	Звітність (стаття, участь у конференції тощо)	Кількість балів за виконання
Загальна кількість балів:			

Підсумкова оцінка: _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

Аспірант _____
(підпис)Керівник _____
(підпис)

Звіт затверджено на засіданні кафедри

_____
Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ р.Завідувач кафедри _____ (_____
(підпис)